

Европейски съд по правата на човека

Йълдъз срещу Австрия (Yildiz v. Austria)

жалба № 37295/97

Решение от 31 октомври 2002 г. на III отделение на Съда, станало окончателно на 31 януари 2003 г.

(резюме)*

Чл. 8: право на зачитане на семейния живот

Забрана за пребиваване, разделила мъж от жената, с която е живеел, и тяхното дете, представлява намеса в правото на зачитане на личния им и семеен живот. Тази намеса е в нарушение на Конвенцията, ако не отговаря на изискванията на чл. 8, т. 2 да бъде "в съответствие със закона", мотивирана от една или повече от посочените в тази разпоредба законни цели и "необходима в едно демократично общество".

Факти по делото

Жалбоподатели по делото са г-н Мехмет Йълдъз, г-жа Гюлер Йълдъз и г-ца Йезим Йълдъз. Към момента на подаването на жалбата те живеели в Австрия.

Г-н Йълдъз се е преселил в Австрия през 1989 г. През април 1994 г. той се оженил за г-жа Йълдъз според изискванията на ислямското право, а през март 1997 г. сключили и граждански брак съгласно нормите на австрийското право. Дъщеря им, третият жалбоподател, се родила на 14 август 1995 г.

На 5 януари 1993 г. г-н Йълдъз бил осъден от швейцарски съд на три дни лишаване от свобода при условията на пробация за кражба от магазин. На 19 май 1993 г. в районния съд в Дорнбирн бил признат за виновен в извършена през 1992 г. кражба на мотопедни части, прибори за хранене и други вещи, два златни пръстена и златна гривна, всички заедно на стойност по-малко от 25 000 австрийски шилинга, равни на 1 817 евро. Била постановена пробация за период от три години.

През 1992 г. и 1993 г. г-н Йълдъз бил признат за виновен за три леки нарушения на правилата за движение по пътищата и бил осъден да заплати глоби в размер на 300, 500 и 1000 австрийски шилинга. Между февруари и април 1994 г. той три пъти бил признат за виновен в шофиране без шофьорска книжка и глобен съответно с 3000, 4000 и 5000 шилинга (равни на 218, 290 и 363 евро).

На 28 февруари 1994 г., когато шофьорската му книжка била все още отнета, той не спазил червена светлина на светофар и превишил разрешената скорост от 60 км/ч, като шофирал със 170 км/ч. На 6 април 1994 г. районният съд в Дорнбирн го признал за виновен за тези нарушения и го осъдил да плати глоба от 14 500 австрийски шилинга.

* Материалът е подготвен и предоставен от Фондация *Български адвокати за правата на човека*, като част от диск „Сборник материали по правата на човека”, издаден от НИП през 2007 г.

На 21 септември 1994 г. районната комисия (bezirkshaupt-mannschaft) в Дорнбирн му наложила забрана за пребиваване на територията на Австрия за период от 5 години.

На 24 януари 1995 г. Форарлбергската комисия по обществена сигурност (Sicherheitsdirektion) отхвърлила жалбата на г-н Йълдъз срещу решението на районната комисия в Дорнбирн, като се позовала на чл. 18, §§ 1 и 2 от закона за чужденците, според които можело да се наложи забрана за пребиваване на чужденец, ако местен или чуждестранен съд го е признал за виновен повече от веднъж за сходни нарушения или ако повече от веднъж му е била наложена глоба за тежко административно нарушение. Според комисията в случая били налице и двете основания за постановяване на забрана за пребиваване. Тя отбелязала, че предвид продължителността на пребиваването на г-н Йълдъз, съжителството му с жена от турски произход, родена в Австрия, работата, на която бил назначен, и факта, че роднините му се намирили в Австрия, забраната за пребиваване засяга правото му на зачитане на неговия личен и семеен живот. Въпреки това, с оглед целите на чл. 8, § 2 от Конвенцията, и в частност хипотезите за предотвратяване на престъпления и защита правата на третите лица, тя била приета за оправдана. Предвид продължителното незачитане от страна на г-н Йълдъз на австрийското право, комисията счела, че е вероятно той отново да извърши подобни нарушения. В конкретния случай публичният интерес имал предимство пред интереса на лицето от оставане в Австрия. Това решение било връчено на г-н Йълдъз на 8 февруари 1995 г.

На 11 май 1995 г. жалбоподателят бил задържан с цел да бъде експулсиран.

На 13 юни 1995 г. Конституционният съд отказал да разгледа жалбата на първия жалбоподател, тъй като липсвали достатъчно изгледи за успех.

Впоследствие г-н Йълдъз депозирал жалба пред административния съд. Според него решенията, свързани с наложената забрана за пребиваване, били постановени в противоречие със закона и нарушавали правото му на зачитане на личния и семеен живот. Той твърдял, че компетентните органи не са съпоставили надлежно неговия интерес от оставане в Австрия и публичния интерес от издаване на забрана за пребиваване. Макар да бил признат за виновен в кражба, не му било наложено наказание, а другите обвинения се отнасяли само до административни нарушения. Не можело да се очаква нито от годеницата му, която била родена и работела в Австрия, нито от дъщеря им, да го последват в Турция. Освен това, на 1 януари 1995 г. Австрия била станала член на Европейския съюз и следователно от този момент нататък била обвързана от Споразумението за асоцииране между Европейския съюз и Турция, според което турските работници, законно наети на работа за определен период в държава-член, имат право на свободен достъп до пазара на труда и на разрешение за пребиваване. По тази причина жалбоподателят поискал от административния съд да препрати делото в Съда на Европейските общности за предварително произнасяне съгласно чл. 177, § 3 от ДЕИО. Мерки за обществена сигурност срещу такива работници били възможни само ако общественият интерес е силно застрашен. Издаването на забрана за пребиваване на дете от семейство на работник-емигрант, който е извършил само маловажни престъпления, би било в противоречие с правото на Европейския съюз.

На 11 август 1995 г. жалбоподателят бил освободен с мнение за експулсиране.

На 4 декември 1996 г. административният съд отхвърлил жалбата му. Съгласно мотивите на решението оспорваната забрана за пребиваване отговаряла

на целите на чл. 8, § 2 от ЕКПЧ, а интересът на жалбоподателя бил отчетен. Поради извършените от него престъпления и административни нарушения общественият интерес в случая заслужавал по-голяма защита, отколкото частният интерес. Що се отнася до Споразумението за асоцииране и по-точно декрет № 1/80 на Съвета по асоцииране, административният съд посочил, че правата, закрепени в него, се прилагат след изтичането на известен брой години, през които жалбоподателят трябва да е бил назначен законосъобразно на работа. Г-н Йълдъз не бил посочил пред административните органи дали е работил в Австрия необходимия брой години. Затова и Форарлбергската комисия по обществена сигурност не можела да носи отговорност за това, че не е взела предвид Споразумението за асоцииране и посочения декрет. Жалбоподателят бил уведомен за решението на 20 януари 1997 г. На 16 юни 1997 г. му била връчена заповед за експулсиране от Австрия, която той изпълнил на 1 юли 1997 г.

В момента на постановяване на решението на Европейския съд по правата на човека г-н Йълдъз живеел в Турция. Срокът на забраната за пребиваване изтекъл през септември 1999 г., но според неговите твърдения, които не са оспорени от правителството, възможностите му да се завърне законно в Австрия били много ограничени, като процедурите за това щели да отнемат значително време.

Г-жа Йълдъз и детето посещавали многократно г-н Йълдъз в Турция. През март 2001 г. г-н и г-жа Йълдъз се развели, като турският съд предоставил родителските права на майката, а г-н Йълдъз получил право на лични срещи с детето. През септември 2001 г. г-жа Йълдъз, която имала разрешително за установяване и за работа в Австрия, се върнала там, като имала намерение по-късно да вземе при себе си и детето, за което в Турция се грижели нейни роднини.

Резюме на решението на Европейския съд

29. Жалбоподателите се оплакват, че наложената на г-н Йълдъз забрана за пребиваване нарушава правото им на зачитане на семейния живот, гарантирано от чл. 8 на Конвенцията. В противоречие с първоначалните им твърдения те изтъкват, че относимият за преценка на техния семеен живот момент е датата на изпълнение на забраната за пребиваване, т. е 1 юли 1997 г. Към този момент г-н и г-жа Йълдъз имали повече от три години съвместен живот, а детето им било на една година и десет месеца. Според тях последвалият развод е бил резултат от принудителната раздяла, тъй като г-жа Йълдъз не е успяла да се адаптира към живота в Турция.

30. Жалбоподателите отбелязват, че намесата в техния семеен живот не е била "в съответствие със закона" по смисъла на чл. 8, § 2 от Конвенцията, от момента, в който пряко приложимото право на Европейския съюз е получило примат над относимото вътрешно право. Според тях административният съд необосновано е решил да не приложи Споразумението за асоцииране и декрет 1/80. Те изтъкват, че санкцията, наложена със забраната за пребиваване, е била несъразмерна с извършените нарушения.

31. От своя страна правителството поддържа, че фактът дали жалбоподателите са имали личен и семеен живот в Австрия трябва да се оценява към 27 септември 1994 г. (датата на постановяване на забраната за пребиваване) или най-късно към 8 февруари 1995 г., когато г-н Йълдъз е уведомен за решението на Комисията по обществена сигурност. Към първата посочена дата той вече бил живял около пет години в Австрия заедно със своите родители, а с г-жа Йълдъз

съжителствал едва от няколко месеца. Следователно той бил установил семейни отношения в Австрия, които обаче не били много интензивни. Последващите събития, като раждането на детето, не следвало да се имат предвид. Правителството подчертава факта, че г-н и г-жа Йълдъз междуременно са се развели, като г-н Йълдъз и детето живеят в Турция.

32. Правителството не отрича, че е имало намеса в правото на жалбоподателите на зачитане на техния семеен живот. Колкото до твърденията, че тази намеса противоречи на Споразумението за асоцииране, правителството припомня решението на административния съд и факта, че жалбоподателят не е доказал, че отговаря на изискванията, посочени в Споразумението. Правителството подчертава, че забраната за пребиваване е наложена с превантивна цел и е съразмерна, като се имат предвид извършените престъпления, от една страна, и правото му на зачитане на семейния живот, от друга. Г-н Йълдъз не бил емигрант от второ поколение и бил добре запознат с езика и живота в държавата, от където произхожда.

33. Турското правителство твърди, че има намеса в личния и семейния живот на тримата жалбоподатели. Дори и да се пренебрегне фактът на ислямския брак, нямало никакво съмнение, че те са били във фактическо съжителство. Г-н Йълдъз бил дошъл в Австрия много млад, а другите двама жалбоподатели били родени там. Турското правителство споделя тяхното становище, че намесата не е в съответствие със закона. Изтъква се, че първият жалбоподател е извършил престъпленията като непълнолетен, а следващите административни нарушения са били във връзка с правилата за движение по пътищата. Отбелязва се, че след 1994 г. г-н Йълдъз не е извършил нито едно престъпление. В заключение се посочва, че престъпленията и нарушенията не са толкова сериозни, че това да оправдае разделянето на семейство с малко дете.

34. Съдът подчертава, че въпросът дали жалбоподателите са имали личен и семеен живот по смисъла на чл. 8 трябва да се разглежда към момента, когато забраната за пребиваване е влязла в сила (виж *Бушелкия срещу Франция*¹, решение от 29.01.1997 г., *Reports of Judgements and Decisions 1997-I*, стр. 63, § 41; *Ел Бужауди срещу Франция*², решение от 26.09.1997 г., *Reports 1997-VI*, стр. 1990, § 33 и *Езухди срещу Франция*³, № 47160/99, § 25, 13.02.2001 г.).

35. По настоящото дело релевантната дата е 4 декември 1996 г., когато административният съд е постановил решението, с което е потвърдил забраната за пребиваване. Освен това жалбоподателите могат да се позоват и на датата на раждане на детето им, 14 август 1995 г., а не само на началото на тяхното съжителство, което е започнало в началото на 1994 г., т.е. преди да започне производството по издаването на забраната за пребиваване.

36. Поради това забраната за пребиваване, която е разделила г-н Йълдъз от жената, с която е живеел, и от тяхното дете, представлява намеса в правото им на зачитане на личния и семеен живот.

37. Тази намеса ще бъде в нарушение на Конвенцията, ако не отговаря на изискванията на чл. 8, т. 2. Необходимо е да се определи дали тя е била "в съответствие със закона", мотивирана от една или повече от законните цели, посочени в т. 2, и "необходима в едно демократично общество".

¹ Bouchelkia v. France

² El Boujaïdi v. France

³ Ezzouhdi v. France

38. Съдът подчертава, че тълкуването и прилагането на вътрешното право е в правомощията на националните съдилища (виж *Крюслен срещу Франция*⁴, решение от 24.04.1990 г., А.176-А, стр. 21-22, § 29; *Аман срещу Швейцария*⁵ [GC], no. 27798/95, § 52, ECHR 2000-II).

39. Съдът счита, че забраната за пребиваване се основава на чл. 18, §§ 1 и 2 от Закона за чужденците от 1992 г. Според жалбоподателите тези разпоредби са мълчаво отменени с влизането в сила на Декрет 1/80 на Съвета по асоциирането. Съдът отбелязва, че административният съд е разгледал подробно въпроса, но е счел, че г-н Йълдъз не е изпълнил условията, за да могат тези разпоредби да се приложат. Това е достатъчно основание Съдът да приеме, че намесата е била "в съответствие със закона".

40. Съдът намира, че оспорваната забрана за пребиваване е преследвала законна цел, а именно "предотвратяване на безредици и престъпления".

41. Що се отнася до необходимостта от такава намеса, Съдът припомня, че поддържането на обществения ред е в правомощията на високодоговорящите страни. Поради това те имат право да депортират чужденци, които са обвинени в престъпление. "Техните решения в тази област обаче, доколкото могат да съставляват вмешателство при упражняването на защитено по чл. 8, т. 1 право, трябва да са необходими в едно демократично общество, т.е. да са оправдани от належащи обществени нужди и по-специално да са съразмерни на преследваната законна цел (виж, наред с много други, *Далиа срещу Франция*⁶, решение от 19 февруари 1998 г., *Reports* 1998-I, стр. 91, § 52; *Мехеми срещу Франция*⁷, решение от 26 септември 1997 г., *Reports* 1997-VI, стр. 1971, § 34; *Бултиф срещу Швейцария*⁸, no. 54273/00, § 46, ECHR 2001-IX).

42. Задачата на Съда се състои в преценката дали постановяването на забраната за пребиваване срещу г-н Йълдъз не нарушава равновесието между правото на жалбоподателите на зачитане на техния семеен живот и предотвратяването на безредици и престъпления. Съдът е създал определени критерии за това (виж решението по делото *Бултиф срещу Швейцария*, § 48).

43. Съдът разглежда семейното положение на жалбоподателите и продължителността на техния престой в Австрия. Установява се, че г-н Йълдъз не е емигрант от второ поколение, т. е. лице, което е родено или е живяло през по-голямата част от живота си в страната, от която ще бъде експулсирано. Той е дошъл в Австрия през 1989 г. на 14-годишна възраст и поради това следва да е запазил връзките с родината си по произход и да говори турски език. От друга страна, той е бил все още непълнолетен, когато е пристигнал в Австрия, където неговите най-близки роднини продължават все още да живеят. През декември 1996 г., когато административният съд е потвърдил забраната за пребиваване, той е живеел в Австрия вече 7 години, работел е там и е съжителствал от малко по-малко от три години с г-жа Йълдъз, която също е с турски произход, но е родена и е живяла през целия си живот в Австрия. Тяхната дъщеря, третият жалбоподател, е била на една година и четири месеца към посочения момент. Всъщност, при постановяването на забраната за пребиваване австрийските власти са признали, че г-н Йълдъз е интегриран в значителна степен в Австрия. Въпреки това Съдът счита, че като се отчете възможният ефект от забраната за пребиваване върху

⁴ *Kruslin v. France*

⁵ *Amann v. Switzerland*

⁶ *Dalia v. France*

⁷ *Mehemi v. France*

⁸ *Boultif v. Switzerland*

неговия семеен живот, властите не са посочили дали се очаква г-жа Йълдъз да последва г-н Йълдъз в Турция, и по специално дали тя говори турски и дали има някакви връзки с тази страна.

44. Безспорно е, че семейното положение на жалбоподателите се променя. Те се развеждат, живеят в различни държави. Детето остава при роднини в Турция, въпреки че майка му, която единствено има родителските права върху него, твърди, че възнамерява да го вземе при себе си в Австрия. Задачата на Съда е да установи дали националните власти са изпълнили задължението си за зачитане на семейния живот на жалбоподателите към момента на влизане в сила на забраната за пребиваване, поради което той не може да се занимава с обстоятелства, които са настъпили след този момент. Не е в правомощията на Съда да определи дали има причинна връзка между оспорваната мярка и развода на жалбоподателите.

45. Съдът трябва да разгледа и извършените престъпления и нарушения, тъй като тяхната тежест е съществен елемент при оценяването на съразмерността на намесата в семейния живот на жалбоподателите. По този въпрос Съдът счита, че тежестта на деянията, които е извършил г-н Йълдъз, не е за пренебрегване. Въпреки това, както личи от наложените наказания, националните власти ги считат за маловажни. Освен това г-н Йълдъз не е извършил други престъпления и нарушения в периода между април 1994 г. и декември 1996 г., когато е приключило производството за налагане на забраната за пребиваване. Действителното положение противоречи следователно на опасенията на националните власти, че той ще извърши нови престъпления и административни нарушения (виж *Бултиф срещу Швейцария*, § 51).

46. Като има предвид всички тези факти, Съдът счита, че националните власти не са намерили точния баланс между различните интереси и че намесата в правото на зачитане на семейния живот на жалбоподателите не е била съразмерна с преследваната законна цел и следователно е налице нарушение на чл. 8 от Конвенцията.⁹

48. Жалбоподателите претендират обезщетение за претърпените загуби, причинени от задържането на г-н Йълдъз, пропуснатите ползи поради отпътуването му за Турция и престоя на г-жа Йълдъз в Турция, както и претърпените неимуществени вреди за страданията на г-н Йълдъз по време на задържането му и страданията на тримата жалбоподатели, причинени от раздялата.

50-51. Относно имуществените вреди Съдът е съгласен с правителството, че задържането на г-н Йълдъз не е предмет на настоящото производство. Няма причинна връзка между пропуснатите ползи и нарушението на Конвенцията. Жалбоподателите не са посочили точно размера на твърдените разходи. Поради това Съдът не присъжда обезщетение за твърдените имуществени вреди. От друга страна, настоящото решение представлява достатъчна компенсация за неимуществените вреди, претърпени от жалбоподателите (виж решението по делото *Мехеми срещу Франция*, § 41).

52-54. Отчитайки присъжданите при подобни случаи суми и след извършена преценка на разходите, Съдът присъжда 8000 евро за направените разноски.

⁹ Решението е единодушно.